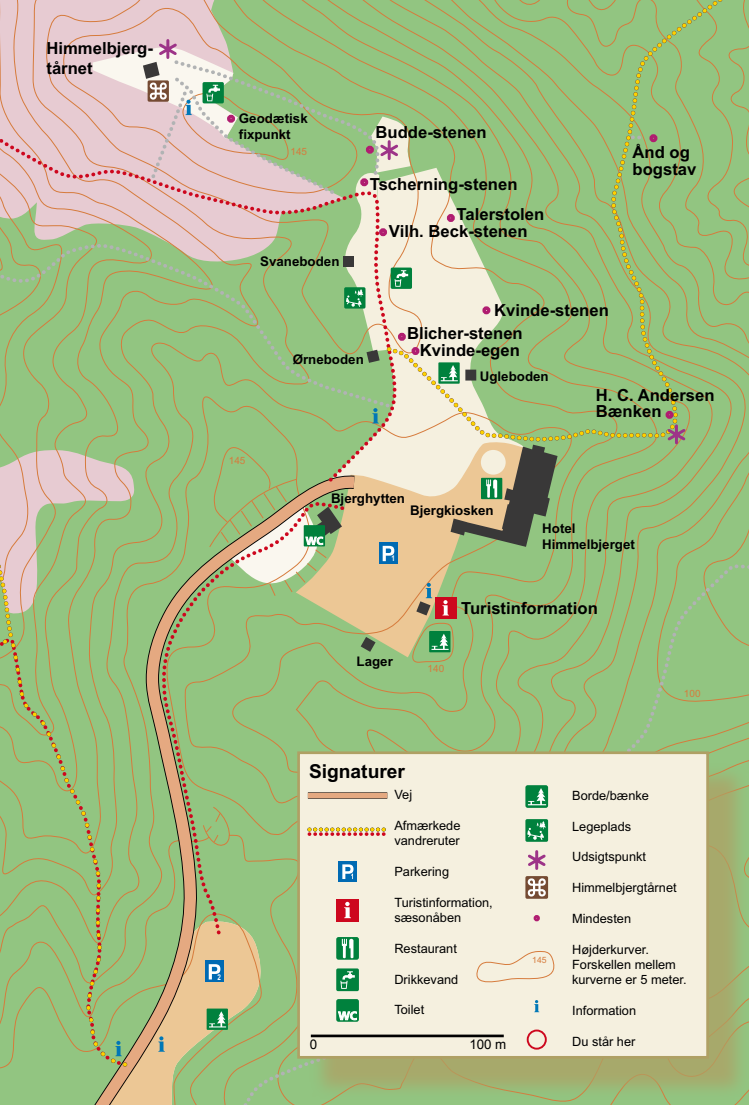

Himmelbjerget

Talerstolen

I 1925 rejste Tårnkomiteen den store smukke talerstol, tegnet af professor Anton Rosen og udskåret af billedhugger Hans W. Larsen. I lærketræet er der udskåret portrætter af de ni mænd, som har haft størst betydning for Himmelbjergmøderne. Også navnene på andre kendte talere er indskåret i talersolen – og talerækken suppleres heldigvis stadig.

◀ **Tscherning-stenen**
Anton Frederik Tscherning (1795-1874) var formand for Bondevennerne og medlem af Grundlovgivernes Rigsforsamling. Tscherning-stenen blev afsløret den 23. september 1883. Stenens portrætmedaljon er modelleret af professor Jens Adolf Jerichau og på stenen står: Anton Frederik Tscherning. Det store menige Folks Talsmand – den politiske Ligheds Forsvarer indtil sin Død. Menigmand fra hele Landet reiste denne Steen.

▼ Skulpturen And og Bogstav

I anledning af Grundlovens 150 års dag i 1999 fremstillede billedhugger Jørn Rønnau et kunstværk af eg- og elme-træ: Et ordhus og et hjerte, som symbol på fællesskab og kærlighed. "And og Bogstav" refererer til Grundloven og til stedets, kunstens og kærlighedens ånd.

◀ Blicher-stenen

Naturstenen med Blichers symbol, hedelærken, siddende på toppen blev rejst den 11. oktober 1882 på Blichers 100 års fødselsdag. På stenen står: 1839 stævnede St. St. Blicher her første Gang til dansk Folkemøde.

◀ Kvindestenen og -egen ▶

Kvindernes valgret blev indført med Grundloven af 5. juni 1915, og Kvinde-egen blev plantet ved et stort grundlovmøde samme år. Træet er omgivet af en jernkæde på fire natursten med teksten: 5. juni 1915 – Danske Kvinders Grundlovseg. Billedhugger Elias Ølsgaards kvindesten blev afsløret seks år senere og symboliserer en dansk kvinde. Indskriften lyder: Som Nutidskvinde – så Fremtidsslægt – Grundloven af 1915 gav danske Kvinder politisk Stemmeret.

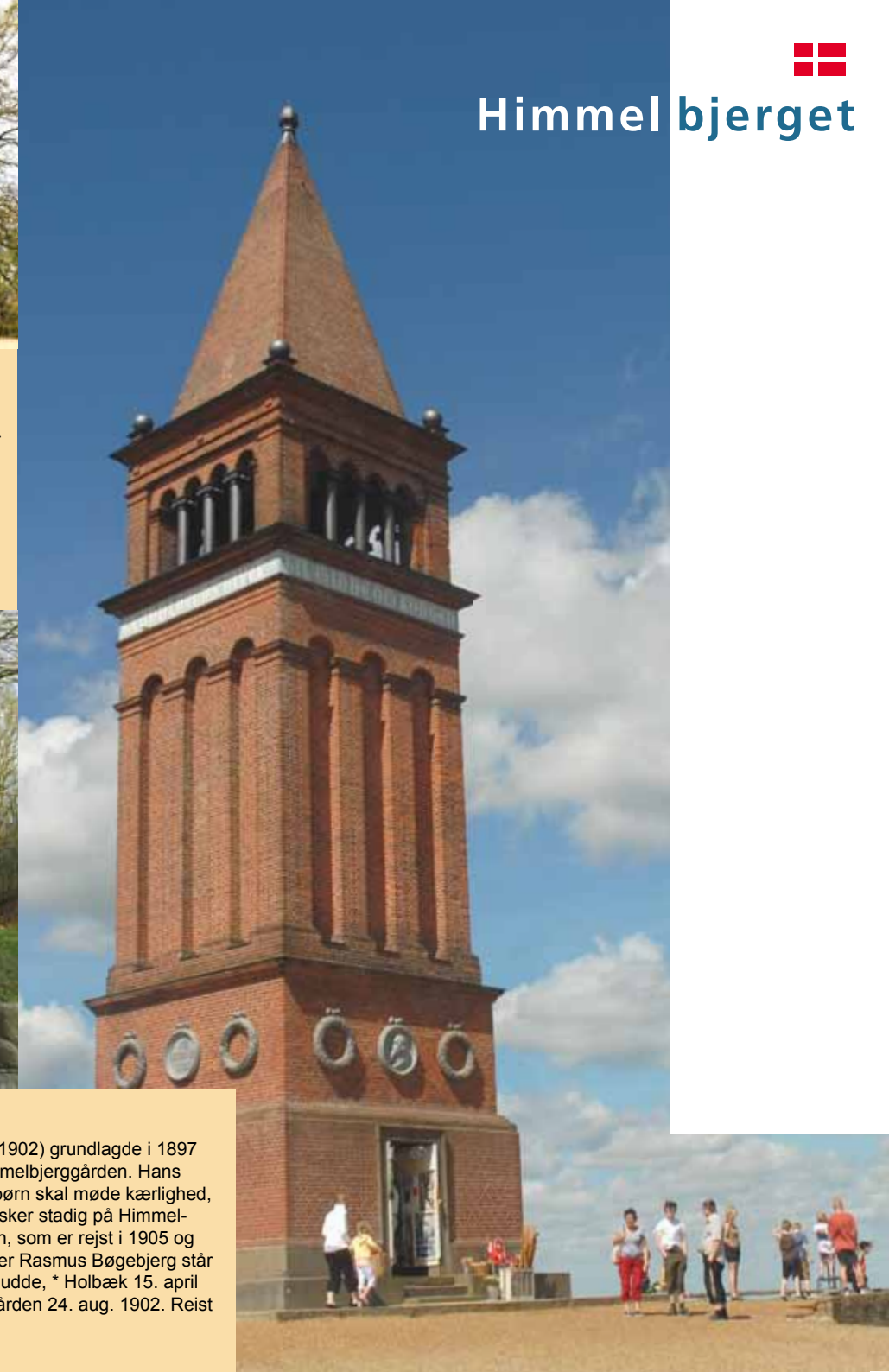
▶ Vilhelm Beck-stenen

Teologen Vilhelm Beck (1829-1901) tiltrak mange til sine prædikener. Han blev den bærende kraft i Indre Mission fra stiftelsen i 1861 og var formand 1881-1901. Stenen blev afsløret i 1929 og bærer indskriften: Vilhelm Beck * 30/12 1829 † 30/9 1901. Af Guds Naade er jeg det, jeg er, og Hans Naade har ikke været forgæves. I. kor. 15.-10.

◀ Budde-stenen

Leopold Budde (1836-1902) grundlagde i 1897 børneinstitutionen Himmelberggården. Hans grundholdning var, at børn skal møde kærlighed, og denne holdning hersker stadig på Himmelberggården. På stenen, som er rejst i 1905 og udformet af billedhugger Rasmus Bøgebjerg står der: Børnevennen L. Budde, * Holbæk 15. april 1836, † Himmelberggården 24. aug. 1902. Reist af Venner.

Himmelbjergtårnets åbningstider

Palmesøndag - 30 april: Weekender og helligdage kl. 10-17
1. maj - 15. sept. plus hele efterårsferien (uge 42): Alle dage kl. 10-17
16. sept. til og med uge 41: Weekender kl. 10-17
Se også www.himmelbjerget.dk.

Nyd en vandretur ad en af de mange afmærkede stier omkring Himmelbjerget. Se mere i Skov- og Naturstyrelsens vandretursfolder "Himmelbjerget og Slænsø" (få folderen på turistkontoret).

Himmelbjerget står i børnenes tegn, når Tårnkomiteen og Destination Skanderborg inviterer til Børnefestival – se www.visitskanderborg.com.

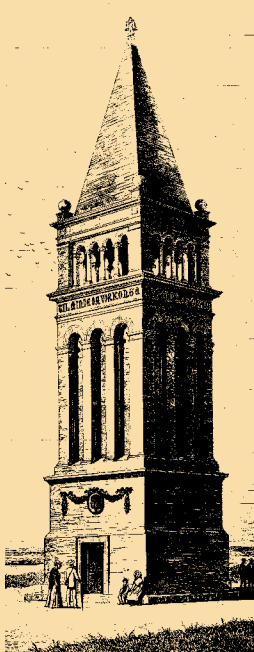
Denne folder er støttet af Friluftsrådet med tips- og lottomidler til friluftslivet.

Frihed, folkesjæl og fornøjelse

Det er først og fremmest digterpræsten Steen Steensen Blicher (1782-1848), vi kan takke for, at Himmelbjerget er blevet et berømt og elsket udflugtsmål. Inspireret af en gruppe unge studerende, der på en fodtur havde forelsket sig i området, kaldte Blicher i august 1839 til folkemøde på Himmelbjerget. Han ville bidrage til "Det elskede Fædrelands Genfødsel". Mellem 500 og 600 mennesker mødte op – imponerende med datidens transportmuligheder. Ejeren af Himmelbjerget så muligheder i den spirende turisme og ansøgte om tilladelse til udskænkning og til at tage entre på Himmelbjerget. Kong Chr. 8. krævede imidlertid, at "der på Himmelbjerget til alle Tider kan være fri Adgang for alle og enhver". Så i 1840 opkøbte han simpelthen bjergtoppen, og Himmelbjerget blev fra da af et yndet mål for udflugter, folkemøder og -fester. Blichers initiativ blev videreført i årene frem til og med 1844 med helt op til 6000-7000 deltagere.

Udsigten fra tårnet

Himmelbjergets top rejser sig 147 meter over havets overflade og er et af Danmarks højeste punkter. Landskabet er skabt efter den sidste istid, hvor smeltevandet eroderede jordlagene og dannede bakker og dale. Julsø, neden for Himmelbjerget, ligger i en smeltevandsdal.

Himmelbjergfesterne

Fabrikant Michael Drewsen (1804-1874), stifter af Silkeborg Papirfabrik og det moderne Silkeborgs grundlægger, tog i 1854 initiativ til den første grundlovsfest på Himmelbjerget – på femårsdagen for Grundloven. Han ville fejre Grundlovens jubilæum og sikre jydernes opbakning bag den frie Grundlov, der på det tidspunkt allerede var truet. Der kom flere tusinde gæster. Igen i 1862 mødtes "Alle Grundlovens Venner" til folkemøde, og det blev indledningen til festernes gyldne periode 1862-1885.

Tårnet

Det var også Michael Drewsen, der i 1867 dannede en Tårnkomite, som skulle indsamle penge til at opføre Himmelbjergtårnet til minde om Grundloven og dens giver. Efter syv års "fundraising" var pengene i hus og arbejdet med at opføre det 25 meter høje tårn kunne begynde. Tårnet, der er tegnet af arkitekt L. P. Fenger, blev indviet i 1875. Frisen på tårnet bærer indskriften: "Til minde om Kongen – Frederik d. 7. – det danske Folks Ven – Grundlovens Giver". Udsmykningen med kongens portræt og mindekranse af billedhugger Ring blev afsløret ved grundlovsfesten i 1891. Siden da er intet ændret ved det fine gamle tårn.

Tårnkomiteen er den dag i dag ansvarlig for vedligeholdelsen af tårnet og dets omgivelser, og komiteen har sikret publikums adgang til de naturskønne områder ved at opkøbe arealer omkring tårnet.

For at alle kan nyde den fantastiske udsigt holdes terrænet vest og nord for Himmelbjerget fri for trævækst.

Himmelbjerget ligger i det naturskønne og skovrige Søhøjland med masser af dejlige vandre- og cykelruter. Få en folder med stier og ruter på turistkontoret eller hent den på www.visitskanderborg.com.

Turismen på Himmelbjerget fik et vældigt skub, da Hjejleselskabet blev dannet i 1861. Selskabet sejler fortsat tusindvis af turister mellem Silkeborg, Himmelbjerget og Ry – nu med en hel flåde af fine turbåde.

Salg af souvenirs på Himmelbjerget var en udløber af den lokale træskoproduktion. Træskokarlene snittede små figurer, som de falbød til turisterne. Bedst kendt er Himmelbjerg-stokken. Senere opstod små kiosker, heriblandt "Ugleboden" fra 1905. I kioskerne kan man i dag købe både klassiske og moderne souvenirs.

Andersens Højland

H. C. Andersen (1805-1875) rejste rundt i både udlandet og i Danmark, hvor han ofte indlogerede sig privat. Fem gange i perioden 1850-1859 besøgte han familien Drewsen på Silkeborg Papirfabrik. Der er næppe tvivl om, at H. C. Andersen her fandt inspiration til fortællingen om "Ib og lille Christine" fra 1855. Fortællingen handler om træskomagerens søn Ib fra området ved Åsen og hans møde med pramdragerens datter Christine fra Sejs Hede.

Både på Himmelbjerget og Åsen findes en "H. C. Andersens Bænk".

Tegning: Vilhelm Pedersen (1820-1859)

Vidste du

- at Himmelbjerget er dét sted ved regnbuen Bifrost, hvor gudernes vogter Heimdal bor.
- at Øm Kloster i middelalderen ejede bl.a. Gl. Rye og skovene omkring Himmelbjerget.
- at kong Chr. 3 overtog klosterjorden ved reformationen i 1536.
- at Himmelbjerget første gang nævnes på skrift i 1727, hvor kongen afholder en ulvejagt ved "Himmelbierrig Kol" (kol = bakkefremspring).
- at landskabsmalerne i 1840'erne fik øje på Himmelbjerget. Blandt de første var Dankvart Dreyer (1816-52) og Vilhelm Kyhn (1819-1903).
- at Himmelbjerget hvert år har ca. 300.000 gæster.

Åsen

Silkeborg

Sindbjerg

Lillelø

Bregnø

Møgelø

Gammelkol

Dynæs

Sorring Loddenhøj

Bryggebjerg

Stovbjerg

Alø

Laven

